

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företaget.

Beslutsdatum
2025-04-16

Vårt diarienummer
RR 2025-16

Ert diarienummer
Fi2025/00114

Finansdepartementet

Yttrande över promemorian Höjd fastighetsskatt för vindkraftverk

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordning (2024:183) om konsekvensutredningar.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådets bedömning är att problembeskrivningen och syftet med förslaget framgår.

I flera delar bedöms konsekvensutredningen dock bristfällig. Det saknas en tydlig redogörelse för alternativa lösningar, förslagens effekter för berörda företags kostnader och intäkter och särskilda hänsyn till små företag och förslagens konkurrenspåverkan. Det skulle även behöva förklaras tydligare hur och när förslagens effekter ska utvärderas samt om och hur informationsinsatser planeras.

Regelrådet gör bedömningen att konsekvensutredningen sammantaget inte uppfyller kraven i förordningen.

Innehållet i förslaget

I promemorian uppges att fastighetsskatt ska betalas bland annat för sådana fastigheter som vid fastighetstaxeringen betecknas som elproduktionsenheter. Det anges vidare att fastighetsskatten för elproduktionsenheter som utgörs av taxeringsenhet med vindkraft är 0,2 procent av taxeringsvärdet och att fastighetsskatten för övriga elproduktionsenheter är 0,5 procent av taxeringsvärdet.

I promemorian föreslås att fastighetsskatten på vindkraftverk ska höjas från dagens 0,2 till 0,5 procent av taxeringsvärdet.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Bedömning av delasppekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

Uttag av fastighetsskatt anges regleras i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt.

Förslagsställaren uppger att skattepliktiga fastigheter inkluderar sådana som vid fastighetstaxeringen betecknas som elproduktionsenheter. Fastighetsskatten uppgår till 0,5 procent av taxeringsvärdet per år för samtliga elproduktionsenheter, med undantag för vindkraftverk, vilka beskattas med 0,2 procent. Den lägre skattesatsen för vindkraftverk har motiverats med att

dessa inte kan producera energi kontinuerligt och därmed missgynnas i förhållande till andra energianläggningar¹.

Det uppges att det vid införandet av den lägre skattesatsen bedömdes att den var förenlig med EU:s regelverk om statligt stöd och därför faller inom ramen för kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse. I lagen om statlig fastighetsskatt framgår att skillnaden mellan skattesatserna kan utgöra sådant stöd. Högsta förvaltningsdomstolen uppges dock funnit att den aktuella bestämmelsen ska förstås på så sätt att skatt ska tas ut med den högre skattesatsen om 0,5 procent om en tillämpning av den längre skattesatsen om 0,2 procent skulle leda till att takbeloppet för stöd av mindre betydelse överskrider. Följaktligen beskattas en betydande del av vindkraftverken med den högre skattesatsen.

Förslagsställaren anger vidare att det i budgetpropositionen för 2025 aviserats att kommunernas incitament för att bygga ut vindkraften ska stärkas.

För att öka kommunernas incitament att säga ja till mer vindkraft föreslås därför i budgetpropositionen att det ska inrättas ett stöd till kommunerna baserat på fastighetsskatten för vindkraftsanläggningar². Med hänsyn till detta anges det finnas skäl att höja fastighetsskatten för vindkraftverk från 0,2 procent till 0,5 procent av taxeringsvärdet. Skattesatsen uppges därtill bli enhetlig för samtliga elproduktionsenheter.

Regelrådet gör följande bedömning. I promemorian framgår vilken förändring som eftersträvas, vilken reglering som gäller idag och av vilka skäl förslaget presenteras. Utifrån redovisningen i promemorian i övrigt verkar det dock inte vara helt fastställt vilken nettoeffekt som väntas, det vill säga om förslaget kommer att hämma eller främja utbyggnaden av vindkraftsproduktion. Det är således svårt att förstå exakt vad som föranleder förslaget.

Det framgår visserligen att en betydande andel av vindkraften redan beskattas med den högre skattesatsen, kanske hade detta blivit tydligare om det dels skrevs ut hur stor andel av vindkraften som redan idag beskattas med den högre skattesatsen, dels uppskattades hur stor den administrativa lättningen väntas bli för företagen då de inte längre behöver hålla koll på huruvida de når takbeloppet.

Trots önskvärda förtydliganden finner Regelrådet redovisningen av problembeskrivning och syftet med förslaget godtagbar.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Promemorian saknar uttrycklig redogörelse kring konsekvenser av om ingen åtgärd vidtas. Nu läget beskrivs någorlunda men det framgår inte tillräckligt tydligt vilka konsekvenser som kan väntas på sikt om förslaget inte realiseras. Exempelvis borde det rimligen vara så att det blir enklare för varje år för de företag som ligger nära takbeloppet att sköta administrationen kring detta. Regelrådet anser att denna delaspekt borde redovisas tydligare.

Regelrådet finner redovisningen av konsekvenser om ingen åtgärd vidtas bristfällig.

¹ Prop. 2005/6:143, s. 33.

² Prop. 2024/25:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor avsnitt 12.12

Alternativa lösningar

Promemorian saknar även uttrycklig redovisning av alternativa regleringar, detta är en brist.

Regelrådet finner redovisningen avseende alternativa lösningar bristfällig.

Berörda företag

Det uppges att det finns omkring 840 aktörer som äger vindkraftverk i Sverige idag. Av den producerade vindenergin uppges 76 procent ägas av privata bolag. Statligt ägda vattenfall vindkraft uppges äga drygt tre procent. Tre procent uppges ägas av stora elförbrukare i industrin. Nio procent anges ägas av kommuner och regioner och resterande 12 procent av statliga utländska bolag.

Det anges att det i regel är små- och medelstora företag som åtnjuter den lägre skattesatsen och som därav får ökade skattekostnader genom förslaget.

Regelrådet gör följande bedömning. Den berörda branschen redogörs för någorlunda tydligt. Däremot hade Regelrådet önskat tydligare information avseende de berörda företagens storlek, särskilt gällande de privata bolagen. Utifrån befintlig redovisning framgår det inte hur branschen ser ut storleksmässigt. Antalet aktörer som äger vindkraftverk framgår, men inte hur många av dessa som är företag, även om de angivna andelarna ger en viss indikation. Sammantaget är det likväl inte tillräckligt tydligt vare sig hur många eller hur stora de berörda företagen är och det medför att beskrivningen inte är tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen avseende berörda företag bristfällig.

Förslagets effekter för företagens kostnader och intäkter

Förslagsställaren uppger att förslaget innebär en minskad administrativ börda för de företag som behövs säkerställa att summan av skattenedsättningen inte överskrider takbeloppet för stöd av mindre betydelse. Det uppges inte ha varit möjligt att kvantifiera hur stor den administrativa kostnaden för detta varit med anledning av att den administrativa bördan varierar mellan företag och beror på vilken typ av övriga stöd företagen mottar.

För övriga företag uppges den administrativa bördan vara oförändrad.

Det anges vidare att förslaget innebär att skattesatsen för elproduktionsenheter blir enhetlig och att skattehöjningen försämrar incitamenten att investera i vindkraft. Vidare anges att om skatteintäkterna från fastighetsskatten fördelas till kommunerna stärks incitamenten att tillstyrka vindkraftsutbyggnad och att förslaget då på marginalen i förlängningen kan leda till mer fossilfri elproduktion.

Gällande den offentligfinansiella effekten av förslaget om att höja fastighetsskatten på vindkraftverk anges att denna beräknas till 0,21 miljarder kronor. Eftersom fastighetsskatt är en avdragsgill kostnad för företagen anges det därtill uppstå en indirekt effekt på bolagsskattebasen när den minskar i motsvarande omfattning som kostnadsökningen, varför nettoeffekten av förslaget uppges uppgå till 0,17 miljarder kronor 2026.

Regelrådet gör följande bedömning. Av konsekvensutredningen framgår att förslagets beräknas medföra en offentligfinansiell nettoeffekt om uppskattningsvis 170 miljoner kronor.

Det framgår däremot inte hur många av företagen som kommer att stå för den högre skatteintäkten.

Det framgår heller inte hur stora de administrativa besparingarna kan tänkas bli för de företag som inte längre behöver säkerställa att summan av deras skattenedsättning inte överskrider takbeloppet. Även om förslagsställaren gjort bedömningen att det inte går att få fram exakta siffror borde något slags uppskattning göras, exempelvis genom att samla in uppgifter från ett antal av de företag som i dag beskattas med den lägre nivån. Redovisningen i konsekvensutredningen ger ingen information till läsaren om det handlar om några tusentals kronor per år eller långt större summor.

Konsekvensutredningen innehåller ingen information om förslagets eventuella påverkan på de berörda företagens intäkter. Detta är en brist.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets effekter för berörda företags intäkter bristfällig.

Påverkan på konkurrens och särskilda hänsyn till små och medelstora företag

Påverkan på konkurrens

Förslagsställaren uppger att förslaget påverkar småskaliga anläggningar, men att den sammanlagda effekten av förslaget i kombination med stödet till kommunerna bedöms kunna ha positiva effekter för vindkraftsutbyggnaden.

Det anges vidare att mängden vindkraft i elsystemet påverkar elpriserna på så sätt att en stor andel vindkraft sänker årsmedelpriset och ökar volatiliteten. Det uppges att mängden installerad eller planerad vindkraft därav kan påverka konkurrenssituationen på elmarknaden och investeringsviljan i annan ny elproduktion.

Regelrådet gör följande bedömning. I promemorian saknas information om vad stödet till kommunerna egentligen innebär, hur stort det kommer vara, dess effekter på efterfrågan av vindkraft och möjligheten till etablering i kommunerna. Det är möjligt att detta stöd kommer att medföra en ökad efterfrågan på vindkraft och därmed medge möjlighet till expansion för de företag som är verksamma inom vindkraftsproduktion, men tillräcklig information för att kunna utläsa om så är fallet saknas i konsekvensutredningen.

Regelrådet finner redovisning av påverkan på konkurrens bristfällig.

Särskilda hänsyn till små och medelstora företag

Som nämnts ovan anges det finnas påverkan på småskaliga anläggningar, med en antagen positiv totaleffekt för vindkraftsutbyggnad.

Regelrådets läsning av förslaget är att medel i praktiken kommer att omfördelas från små vindkraftsproducenter till kommunerna, av vilka vissa driver egna företag som är verksamma inom vindkraftsproduktion. Den information som finns ger huvudsakligen Regelrådet intrycket att särskild hänsyn till små och medelstora företag inte har tagits, men frågan kan inte anses ha blivit behandlad på ett tydligt sätt.

Regelrådet finner redovisningen av särskilda hänsyn till små och medelstora företag bristfällig.

Åtgärder för att begränsa förslaget kostnader och andra effekter

Regelrådet har inte kunnat utläsa någon information om åtgärder för att begränsa förslaget kostnader och andra effekter, fränsett uppgiften om att förslaget bedöms minska den administrativa bördan för företag som i dag betalar den lägre skattesatsen.

Regelrådet finner redovisningen av åtgärder för att begränsa förslaget kostnader och andra effekter bristfällig.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Det uppges att lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026 och ska tillämpas första gången på fastighetsskatt för kalenderåret 2026. Skälen till detta uppges vara att det är angeläget att förslaget träder i kraft så snart som möjligt men att ändringen bör ske vid ett årsskifte.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att förslagsställaren gör bedömningen att förslaget bör träda i kraft så snart som möjligt. Däremot framgår det inte om någon särskild hänsyn varit nödvändig eller vilket behov av informationsinsatser som bedöms föreligga, vilket är en brist.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser bristfällig.

Hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

I konsekvensutredningen uppges att förslaget inte bör utvärderas enskilt utan i stället ska ses som en samlad del av regeringens energipolitik, vilken utvärderas regelbundet. Det anges också att Statens energimyndighet är ansvarig för den officiella statistiken inom tillförsel och användning av energi, energibalanser samt prisutveckling inom energiområdet.

Regelrådet gör följande bedömning. Det är i och för sig positivt att förslagsställaren förklarar att det inte ses som ändamålsenligt att detta enskilda förslag utvärderas för sig utan att det bör ingå i en större utvärdering som omfattar fler initiativ inom energipolitiken. Det framgår emellertid inte om förslagsställaren har någon uppfattning om när eller hur sådan utvärdering kan bli aktuell.

Det framgår heller inte i vilken utsträckning de företagsrelaterade aspekter som Regelrådet uppfattar inte har behandlats tillräckligt tydligt i föreliggande förslag kan väntas bli belysta i en sådan bredare utvärdering. Att det anges att formen för utvärdering bör vara bredare än enbart det aktuella förslaget ger en del av svaret på hur en utvärdering kan ske, men hur sådan utvärdering ska genomföras hade behövt tydliggöras. Att energipolitiken utvärderas regelbundet kan på motsvarande sätt inte anses ge ett tillräckligt tydligt svar på frågan om när.

En dialog med Statens energimyndighet, som av förslagsställaren redogörelse kan uppfattas utpekad som ansvarig för utvärderingar på energiområdet generellt, hade eventuellt kunnat ge underlag för en tydligare beskrivning.

Den beskrivning som finns bedöms inte vara tillräckligt tydlig i föreliggande ärende.

Regelrådet finner därför redovisningen av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas bristfällig.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven

Promemorian innehåller information om hur förslaget förhåller sig gentemot gällande EU-rätt (se referat under Problembeskrivning och syfte med förslaget). Regelrådet gör bedömningen att denna information är tillräcklig utifrån förslagets förutsättningar.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven godtagbar.

Övrigt av relevans för ärendet eller Regelrådets bedömning

Såvitt Regelrådet kunnat utläsa finns inget övrigt av relevans för ärendet som kan ha påverkan på Regelrådets bedömning.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 16 april 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Roland Sigbladh och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Stig-Dennis Nyström.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Stig-Dennis Nyström
Föredragande